

SAMORZĄD MIEJSKI

Miesięcznik Związku Miast Polskich

Nr 4 (153), kwiecień 2009
ISSN 1730-5187

Mobilizacja na kryzys

XXX Zgromadzenie Ogólne ZMP

W NUMERZE

ZE ZWIĄZKU

IV Już po raz kolejny w Katowicach odbyła się Międzynarodowa Konferencja Miejska poświęconej problematyce zarządzania miastem w XXI wieku. Tegoroczna konferencja stanowiła część XXX Zgromadzenia Ogólnego ZMP. Na spotkanie złożyły się dwa bloki tematyczne: zarządzanie miastem i rewitalizacja obszarów problemowych.

V Podczas posiedzenia Zarządu ZMP w Katowicach, które odbyło się 19 marca br., przyjęto stanowisko w sprawie projektu ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Pozytywnie zaopiniowano projekt ustawy o sporcie, a także Prawo o szkolnictwie wyższym.

VIII Od listopada ub.r. Związek realizuje dofinansowany ze środków NFOŚiGW Program edukacyjno-informacyjny na rzecz aktywnego udziału władz lokalnych w ochronie klimatu. Na łamach „SM” prezentujemy cykl artykułów poświęconych różnym aspektom ochrony klimatu. Dzisiejszy poświęcony jest ochronie zasobów wodnych.

KRONIKA ZAGRANICZNA

XIII Ponad 600 reprezentantów samorządów lokalnych i regionalnych oraz przedstawicieli kierownictwa instytucji europejskich wzięło udział w Europejskim Szczycie Regionów i Miast w Pradze w dniach 5 i 6 marca br. Podczas spotkania dyskutowano na temat światowego kryzysu finansowego i gospodarczego, jego wpływu na europejskie regiony i miasta oraz specjalnego miejsca europejskiej polityki spójności w walce ze skutkami kryzysu.

MIASTA JUBILEUSZOWE

XIV Żyjemy w czasach, gdy silni się łączą, a słabi dzielą. Chcemy się łączyć i proces ten pogłębiać. Wymaga to jednak wsłuchiwanie się w potrzeby mieszkańców dzielnic, okazywania im szacunku, przypominania bogactwa osób i wydarzeń, które zbudowały historię rodzin, historię dzielnic, historię naszego miasta – mówi w roku jubileuszu 50-lecia nadania praw miejskich Rudzie Śląskiej prezydent miasta, Andrzej Stania.

Na okładce: Obrady XXX Zgromadzenia Ogólnego ZMP w Rudzie Śląskiej. Fot. E. Parchimowicz

XXX Zgromadzenie Ogólne ZMP

Mobilizacja na kryzys

Kwestie kryzysu gospodarczego, a co za tym idzie finansów samorządowych oraz nowa tzw. ustawa metropolitalna zdominowały obrady XXX Zgromadzenia Ogólnego Związku Miast Polskich. Spotkanie delegatów z całej Polski odbyło się 19 i 20 marca w Rudzie Śląskiej i Katowicach.

Podczas wiosennego Zgromadzenia Ogólnego delegaci jak co roku podsumowali minione 12 miesięcy działalności Związku. Prezes **Ryszard Grobelny** przypomniał, że miniony 2008 rok zapowiadał się – po deklaracjach nowego rządu z końca roku 2007 – jako bardzo obiecujący.

– Dwie najważniejsze kwestie, na których załatwienie liczyliśmy: ustawa „miejska” oraz rekompensaty ubytków w udziałach gmin w podatku PIT – nie doczekały się rozwiązania – przypomniał prezes ZMP.

– Ustawę „miejską” po zgłoszeniu przez nas szczególnych uwag zaopiniowaliśmy pozytywnie, jednak zablokowali ją marszałkowie województw, a w koalicji rządowej – PSL. Minister finansów z kolei odmówił rozpatrzenia naszych postulatów finansowych, dotyczących konieczności rekompensaty ubytków we wpływach z PIT po zmianie stawek podatkowych, następujących po ubiegłorocznych ubytkach związaanych z wprowadzeniem ulg prorodzinnych.

Zdaniem Zarządu ZMP pewną rekompensatą jest ze strony rządu program wspierania budowy i modernizacji dróg lokalnych, jednak jego skala jest kilkakrotnie mniejsza niż skutki zmian w podatku dochodowym od osób fizycznych.

Kilka zmian na plus

Najważniejsze zmiany, jakie udało się uzyskać w minionym roku, to zdaniem Zarządu nowa ustawa o pracownikach samorządowych oraz częściowe zmiany w systemie oświaty. Choć te ostatnie są dale-

ce niesatysfakcjonujące, za korzystne Związek uznaje zmiany proporcji w komisjach konkursowych. Poza tym zmniejszono ingerencję kuratoriów w organizację szkół, a także zwiększono elastyczność przekształceń szkół, zwłaszcza w małych miejscowościach.

– Zmiany te, daleko mniejsze niż poparty przez nas projekt rządu, wprowadzono przy ogromnym, nieracjonalnym oporze związków zawodowych, dysponujących znacznymi wpływami w Sejmie – czytamy w tegorocznym Sprawozdaniu Zarządu z działalności Związku Miast Polskich w 2008 roku.

Jednak najważniejszą zmianą w ostatnim czasie jest – zdaniem Zarządu – uczciwe uwzględnienie zmian w negocjowanych centralnie stawkach wynagrodzeń nauczycielskich w skali wzrostu kwoty subwencji „szkolnej”. Dlatego, mimo że algorytm podziału jest nadal niezadowolający i krzywdzący dla miast, a skutki wcześniejszych niedoszacowań wciąż trwają, w ostatnich dwóch latach strona samorządowa pozytywnie opiniowała rozporządzenia dotyczące algorytmu.

Ważną zmianą jest też sposób funkcjonowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, która obecnie współkierowana przez wicepremiera Grzegorza Schetynę pracuje systematycznie.

Metropolie z emocjami

Obecny na Zgromadzeniu Ogólnym wicepremier **Grzegorz Schetyna** także podkreślał dobrą jakość współpracy administracji rządowej z samorządami.

Obecny na Zgromadzeniu Ogólnym wicepremier Grzegorz Schetyna podkreślał dobrą jakość współpracy administracji rządowej z samorządami. Fot. E. Parchimowicz

Mówiąc o Narodowym programie przebudowy dróg lokalnych i programie Orlik 2012, podkreślił dobre efekty współdziałania obu administracji.

– *Wszędzie tam, gdzie spotykają się pieniądze rządowe i samorządowe, wiele rzeczy udaje się zrobić. W Radzie Ministrów szukamy kolejnych takich projektów do wspólnej realizacji, gdyż one dają konkretny efekt, ale też budują dobre relacje między administracją rządową i samorządową.*

W tej dobrej atmosferze pewną zadrą wydaje się być niosąca ze sobą duże emocje ustawa metropolitalna. Jednak, jak zapewnił wicepremier Schetyna, właśnie z powodu troski o dobrze pojęte interesy miast i docenianie tej tematyki przez rząd, urzędnicy przygotowujący projekt tak pieczołowicie nad nim pracują i tak starannie dobierają słowa.

– *To ma być sztandar, wizytówka polityki miejskiej naszego państwa – mówił G. Schetyna. – Nie chcemy tworzyć przepisów, które nie będą stosowane. Klasyczne podejście, a więc ustawa metropolitalna, wywołało silne kontrowersje. Odeszliśmy od tej koncepcji, bo rozmowa zaczęła iść w kierunku politycznych targów – ile obszarów metropolitalnych i dlaczego tak mało.*

Obecnie rząd pracuje nad projektem, który ma utrzymać równowagę w rozwoju sieci miejskiej, aby wzmocnić strategiczną rolę obszarów metropolitalnych, a jednocześnie podkreślić, że miasta średnie i małe także mogą być atrakcyjne. Rozważa się dwie koncepcje. Pierwsza to powołanie do życia zespołu miejskiego tworzonego przez gminę miejską lub miejsko-wiejską z sąsiadującymi gminami. To taki swoisty zaczątek, zachęta do tego, żeby wspólnie budować coś dobrego i funkcjonalnego, wspólnie realizować pomysły. Druga koncepcja to klasyczna metropolia, ze względów emocjonalnych nazywana obszarem metropolitalnym. Ważne jest, że w zamyśle rządu ma ona służyć zaspakajaniu potrzeb mieszkańców, a nie ludzkich ambicji.

– *Nie chcemy jako administracja rządowa wskazywać obszarów metropolitalnych – podkreślał wicepremier. – Dlatego przewidujemy dwa sposoby ich tworzenia. Pierwszy obligatoryjny to w drodze rozporządzenia stworzenie przez Radę Ministrów takiego obszaru. Ma to dotyczyć Śląska, Warszawy i Trójmiasta. Drugi fakultatywny zakłada tworzenie przez Radę Ministrów obszarów metropolitalnych na wniosek zainteresowanych gmin. Chcemy w ten sposób tworzyć prawo na dziesięciolecie, otworzyć pewne długofalowe możliwości.*

Subwencja ogólna niezagrożona

Obecnie najpoważniejszym problemem staje się dla samorządów miast ich finanse – w kon-

tekście globalnego kryzysu gospodarczego. Wiadomo, że ogólna sytuacja musi wpłynąć także na dochody jednostek samorządu terytorialnego. Związek obawia się, że w najbliższym czasie spadną wpływy z PIT i CIT, a więc i udziały w nich miast. Podmioty tracące płynność finansową nie będą płacić podatku od nieruchomości, spadną wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych, z powodu oszczędności w budżecie centralnym zmniejszą się liczne dotacje dla samorządów, trudniej dostępne staną się kredyty inwestycyjne.

Ministerstwo Finansów przewiduje, że w bieżącym roku wzrost gospodarczy Polski będzie na poziomie ok. 1,7%, a dochody państwa zmniejszą się o 17 mld złotych.

Podczas ZO ZMP odbyła się uroczystość upamiętnienia 50-lecia nadania Rudzie Śląskiej praw miejskich. List gratulacyjny wraz z pamiątkową statuetką na ręce prezydenta Rudy Śląskiej, Andrzeja Stani, przekazał w imieniu Związku Miast Polskich Ryszard Grobelny.

Fot. E. Parchimowicz

– *Niezależnie od rozwoju sytuacji subwencja ogólna dla gmin pozostanie w takiej wysokości, w jakiej została uchwalona w ustawie budżetowej i będzie przekazywana w terminach wynikających z ustawy – zapewniła delegatka do Zgromadzenia Ogólnego goszcząca w Rudzie Śląskiej **Elżbieta Suchocka**, sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów. – Z pewnością zrobimy wszystko, by oszczędności, które musi poczynić rząd, nie zostały zrzucone na samorządy.*

Z informacji posiadanych przez resort finansów wynika, że realizacja dochodów budżetowych w pierwszych dwóch miesiącach roku nie rodzi zagrożenia. Jeśli chodzi o udziały we wpływach z PIT, na rachunki gmin przekazano o 9,5% więcej środków niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Podobną tendencję zanotowano w przekazach subwencji ogólnej. Wpływ kryzysu widać już natomiast w innych dochodach gmin – wypłacanych przez urzędy skarbowe. Najgłębszy spadek notuje się – zgod-

nie z obawami Związku – we wpływach z podatku od czynności cywilnoprawnych, ale także we wpływach z karty podatkowej czy z podatku od spadków i darowizn.

Ministerstwo Finansów nie posiada jeszcze danych na temat tego, jak przebiega realizacja dochodów i wydatków własnych w jednostkach samorządu terytorialnego.

Wicepremier, Grzegorz Schetyna, nawiązując do kryzysu gospodarczego, zachęcał zwłaszcza do wykorzystania wszystkich dostępnych środków unijnych oraz do ochrony miejskich inwestycji.

– *One dają miejsca pracy, umożliwiają rozwój i nie pozwalają zamknąć się w niemoocy – przekonywał. – Wiemy w rządzie, że jeżeli władza chce oszczędzać, musi zacząć od siebie. Tak jak wy w samorządzie, pamiętamy także, że władza to służba. W trudnych czasach trzeba ludziom o tym przypominać.*

Delegaci apelują

W przyjętym przez Zgromadzenie Ogólne stanowisku w sprawie kryzysu gospodarczego delegaci reprezentujący polskie miasta zwrócili się do rządu o przygotowanie pakietu antykryzysowego dla jednostek samorządu terytorialnego w celu przeciwdziałania skutkom obecnego kryzysu dla finansów samorządowych zbudowanych na dochodach w znacznej części uzależnionych od koniunktury gospodarczej. Zaapelowano, by rząd – w miarę możliwości – wspierał finansowo działania gospodarcze, przyczyniające się do tworzenia lub ochrony miejsc pracy, a także nie szukał oszczędności w środkach przeznaczonych na zadania z zakresu polityki socjalnej, w znacznym stopniu realizowane przez samorządy lokalne w oparciu o dotacje celowe.

– *Samorządy są jednym z największych w państwie pracodawców, dlatego powinny być uwzględnione w planowanych i wprowadzanych przez rząd pakietach gospodarczych i systemowych rozwiązaniach dotyczących stosunków pracodawca – pracownik – czytamy w Stanowisku.*

Delegaci przyjęli także Stanowisko pt. „Miasta w rocznicę wolności”. Przyjmując z zainteresowaniem bogaty program obchodów rocznicy 4 czerwca 1989 roku, zwrócili się do władz polskich miast z apelem o podjęcie w miarę możliwości również lokalnych działań upamiętniających tą ważną rocznicę.

Ponadto Zgromadzenie Ogólne przyjęło Stanowiska w sprawie finansowania dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, w sprawie zasad finansowania Policji oraz w sprawie ordynacji wyborczej do Sejmu. (wszystkie dokumenty dostępne są na stronie www.zmp.poznan.pl)

EWA PARCHIMOWICZ

III Międzynarodowa Konferencja w Katowicach

Zarządzanie miastem w XXI wieku

Już po raz kolejny odbyła się w Katowicach Międzynarodowa Konferencja Miejska, którą zorganizował eurodeputowany Jan Olbrycht wraz ze Stowarzyszeniem „Europa jest prosta”. Parterami konferencji były: Miasto Katowice, Związek Miast Polskich oraz Śląski Związek Gmin i Powiatów.

Tegoroczne spotkanie poświęcone było problematyce zarządzania miastem w XXI wieku.

– *Problematyka zarządzania miastami oraz polityka miejska to dwa główne tematy zainteresowania Związku Miast Polskich – mówił podczas otwarcia Konferencji Ryszard Grobelny, prezes ZMP. Dlatego tegoroczne spotkanie w Katowicach połączone z obradami XXX Zgromadzenia Ogólnego Związku. – To czego miasta potrzebują, to dobrych przykładów i mądrych mechanizmów. Mówiąc o zarządzaniu miastami, trzeba wziąć pod uwagę bardzo różne aspekty, dlatego tak dobre merytorycznie spotkania jak to w Katowicach przyciągają burmistrzów i prezydentów.*

Ostatni rok to – zdaniem organizatorów konferencji – czas wyjątkowych w historii zmian, które wymagają innego, nowego podejścia również do zarządzania miastem – stąd w tegorocznej konferencji znalazły się dwa bloki tematyczne. Pierwszy to debata z udziałem najwybitniejszych ekspertów od zarządzania miastem. Druga część konferencji, której gospodarzem był Śląski Związek Gmin i Powiatów, poświęcona była jakże ważnemu tematowi przekształceń polskich miast – rewitalizacji obszarów problemowych. W Katowicach mówiono także o kryzysie – jak go przetrwać, ale i jak wykorzystać ten szczególny moment.

Szansa w kryzysie

Do tego ostatniego podejścia zachęcał go- rąco uczestników konferencji **Jan Olbrycht**. Przypomniał, że jeszcze niedawno mówiło się o pewnym eksperymencie europejskim – Europie regionów. Myślano, że regiony przejmą rolę państw. Dziś jednak już nie mówi się o Europie regionów, a o Europie z regionami. Dzieje się tak, gdyż sytuacja polityczna zmieniła się i nikt dziś już nie pozwoli sobie na zbytnie

wzmocnienie regionów. Obecnie bardziej poprawne politycznie jest wzmocnienie miast, choć równocześnie trwa rywalizacja i napięcie między regionami i władzami miast. Podobnie rzecz się miała z transportem miejskim. Jak

Katowicka konferencja zgromadziła wybitnych specjalistów w dziedzinie miejskiej. Na zdjęciu od lewej: Jeremy Smith, sekretarz generalny CEMR, prof. Saskia Sassen, eurodeputowany Jan Olbrycht, minister Elżbieta Bieńkowska, prof. Grzegorz Gorzelak i prof. Claude Jacquier.

przypomniał poseł Olbrycht, jeszcze rok temu kiedy Komisja Europejska wyszła z pomysłem większego zaangażowania się UE w tą kwestię, państwa członkowskie stanowczo zareagowały, mówiąc, że zgodnie z zasadą subsydiarności Unia nie powinna zajmować się tym. To powinność miast. Ale miasta nie są w stanie same poradzić sobie z problemami transportu miejskiego. I nastąpił pat, blokada polityczna.

– *Teraz wszystko się zmienia. Kryzys stwarza absolutnie nową sytuację: nic nie jest już takie jak było – przekonywał Jan Olbrycht. – To czas na zmiany w skali europejskiej i światowej. Nagle okazuje się, że w Europie można działać szybciej, sprawniej. Wzrosło zainteresowanie miastami. Już wkrótce będziemy realizować programy przewidziane dla obszarów funkcjonalnych, a nie regionalnych.*

W poszukiwaniu miasta idealnego

Gościem katowickiej konferencji była **profesor Saskia Sassen** z Uniwersytetu Columbia – wybitna socjolog, specjalistka w dziedzinie zjawisk globalizacji i związanych z nią migracji. Z uczestnikami konferencji podzieliła się swoimi przemyśleniami na temat pozycji miast w globalnym świecie i wyzwaniami, którym będą musiały one sprostać w najbliższych latach.

– *Ta konferencja to swoisty projekt na przyszłość – mówiła prof. Sassen. – W Stanach Zjednoczonych mówimy teraz o megaprzyszłości i zajmujemy się znajdowaniem tego wszystkiego, co nas łączy między sobą.*

Profesor Sassen przeprowadziła badania naukowe w 75 miastach na całym świecie. Pokazały one, że nie ma jednego idealnego globalnego miasta. Różnice najczęściej związane są z geografiami. Badanie miast to obecnie badanie szczegółów.

– *Globalna era, w której żyjemy sprawiła, że dziś miasta upodabniają się do siebie i ze sobą konkurują. A tymczasem powinny współpracować, znajdować to, co je łączy. Architektura daje nam wrażenie, że wszystkie miasta są do siebie podobne. Ale różnice widać, gdy dowiemy się, jak poszczególne miasta wykorzystują swój potencjał. Trzeba podkreślać to, co jest najlepszego w miastach i wykorzystywać w najlepszy sposób.*

Podczas badań nad miastem idealnym profesor Sassen i jej zespół przyjęli kilkadziesiąt miar, kryteriów, np. łatwość rozwinięcia działalności biznesowej w danym mieście. Łącznie składały się one na ocenę 100, która oznaczała ideał. Ciekawe, że żadna ze światowych (badanych przez naukowców) metropolii nie uzyskała takiego wyniku. Najwyżej na li-

ście znalazł się Londyn z wynikiem zaledwie 79. Kolejne w zestawieniu to Nowy Jork (72) i Tokio (67).

– *Nasze badania pokazały, jak wielka jest jeszcze przestrzeń do działania dla miast – mówiła prof. Sassen. – Jest wiele punktów wejścia do miast, wiele aspektów, które decydują o tym, które miasto jest idealne, gdy chcemy zrealizować konkretny cel.*

Nowe formy zarządzania miastami

O pożądanym kierunkach zmian w postrzeganiu roli miast i w podejściu do zarządzania nimi mówił w Katowicach **profesor Claude Jacquier**, dyrektor Narodowego Centrum Badań Naukowych z Francji. Zwrócił on uwagę na fakt, że siła Europy polega na równowadze, na tym, że brak tu potężnych dominujących miast. Miasta w Europie były i będą biegunami innowacyjności. Ale problemem naszego kontynentu – zdaniem profesora Jacquiera – jest fakt, że polityczna rola miast nie jest uznawana przez państwa europejskie. Nawet w strategii lizbońskiej nie mówi się o miastach jako zbiorowych aktorach.

Aby dopracować się efektywnego zarządzania miastami, trzeba – jak przekonywał gość z Francji – zorganizować trzy rodzaje współpracy: horyzontalną – poziomą, między władzami

lokalnymi i ich stowarzyszeniami, pionową – zakładającą współdziałanie i subsydiarność między szczeblem lokalnym, narodowym i być może europejskim. Trzeci rodzaj współpracy proponowanej przez prof. Jacquiera jest najtrudniejszy: współpraca poprzeczna, zwana też sprzeczną – zakłada partnerstwo, podejście zintegrowane, oddanie części władzy.

– *W Europie potrzebujemy nowych form zarządzania miastami – mówił Claude Jacquier. – Musimy wziąć pod uwagę całkiem nowe obszary, które pozostawione na uboczu mogą rodzić w przyszłości poważne problemy. Należy zadbać o większy udział kobiet w zarządzaniu miastami, a także dopuścić do władz obywateli z krajów pozaeuropejskich mieszkających w miastach.*

Metropolie rosną w siłę

Kolejnym głosem w debacie nad stanem obecnym i przyszłością miast w Polsce był wykład **profesora Grzegorza Gorzelaka**, dyrektora Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych Uniwersytetu Warszawskiego. Stanowił on próbę odpowiedzi na pytanie: jak w zglobalizowanym świecie budować relacje, zwłaszcza między megamiastami a regionami.

Profesor Gorzelak zastanawiał się nad tym, co metropolie mogą dać regionom i ewentualnie, co regiony są w stanie zaofero-

wać obszarom metropolitalnym. Z jego badań wynika, że tym, czego metropolia najbardziej potrzebuje, jest tzw. zasilanie złożone, a więc np. wykwalifikowane kadry, technologie, informacje o innowacjach, decyzje biznesowe, dobra kulturalne. I tego typu dobra i usługi metropolia tworzy sama lub uzyskuje je ze światowej sieci. Co metropolia daje regionowi? Rynek pracy, *outsourcing*, handel i usługi wyższego rzędu, w tym transportowe, rynek na proste dobra i usługi.

– *Bilans tej wzajemności nie pozostawia wątpliwości: region jest metropolii znacznie mniej potrzebny niż metropolia regionowi. Metropolia może w zasadzie rozwijać się bez regionalnego zaplecza – konkludował profesor Gorzelak. – Układy metropolitalne rosną szybciej, a różnice między nimi a ich zapleczem regionalnym powiększają się, gdyż w metropoliach koncentrują się działy gospodarki, które mają najszybsze tempo wzrostu.*

Z badań prof. Grzegorza Gorzelaka, które przeprowadził w Warszawie, Poznaniu i Trójmieście, wynika, że procesy nabierania cech metropolii będą się pogłębiać. Największe polskie miasta będą w dalszym ciągu rozwijać się szybciej niż reszta kraju i będą niezależniać się od swoich regionów, zacieśniając związki z innymi dużymi miastami w Polsce i z granicą.

EWA PARCHIMOWICZ

Zasłużeni dla Związku

Medal Honorowy Związku Miast Polskich to wyróżnienie uchwalone przez Zgromadzenie Ogólne ZMP w 1994 r. Przyznawany jest osobom i instytucjom za wybitne zasługi dla rozwoju Związku oraz samorządu miejskiego.

W 2007 r. medal otrzymały 22 osoby szczególnie zasłużone dla ZMP. Byli wśród nich **Mieczysław Janowski**, były prezydent Rzeszowa (obec-

nie eurodeputowany) oraz **Marek Kozłowski**, były wiceprezydent Białegostoku (obecnie wiceprzewodniczący Rady Miasta Białostok). Obaj panowie w latach 1991–2003

Na zdjęciu: Andrzej Porawski, Marek Kozłowski, Czesław Janowski, Jeremy Smith i Ryszard Grobelny. Fot. E. Parchimowicz

pracowali w Zarządzie Związku i w Komisji Rewizyjnej.

Z powodu ich nieobecności na XXVIII Zgromadzeniu Ogólnym uroczystość wręczenia im odznaczenia została przesunięta w czasie. Prezes ZMP Ryszard Grobelny wręczył medal M. Janowskiemu i M. Kozłowskiemu 19 marca tego roku w Rudzie Śląskiej podczas XXX Zgromadzenia Ogólnego.

Do tego grona dołączył ponadto **Jeremy Smith**, Sekretarz Generalny Rady Gmin i Regionów Europy. Medal Honorowy Związku Miast Polskich otrzymał w dowód uznania za wybitny wkład w budowanie siły samorządu terytorialnego we współczesnej Europie, szczególną rolę w pracy na rzecz odpowiedniego uwzględnienia miejsca społeczności lokalnych i regionalnych w Traktacie Europejskim, za niestrudzony i skuteczny lobbing w zakresie podstawowych problemów samorządu lokalnego w Unii Europejskiej. Związek postanowił nagrodzić J. Smitha za znalezienie od początku odpowiedniego miejsca dla krajów, które powróciły w ostatnich dwudziestu latach do rodziny narodów wolnej i demokratycznej Europy.

(EPE)

Zarząd ZMP w Katowicach

Zdrowie i sport

Podczas posiedzenia Zarządu ZMP w Katowicach, które odbyło się 19 marca br., przyjęto stanowisko w sprawie projektu ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Pozytywnie zaopiniowano projekt ustawy o sporcie, a także Prawo o szkolnictwie wyższym.

Reprezentanci miast proponują wprowadzenie spójnych dla wszystkich świadczeniodawców zasad oraz skutecznego systemu sprawozdawczości, które powinno odbywać się z poszanowaniem tajemnicy gospodarczej zarówno SPZOZ-ów, jak i NZOZ-ów. Przekazywanie informacji finansowych, dotyczących kosztów udzielanych świadczeń, musi odbywać się w sposób uniemożliwiający identyfikację świadczeniodawców już na etapie przekazania sprawozdania właściwemu ministrowi do spraw zdrowia, a nie, jak zakłada projekt, dopiero na etapie przekazywania tej wiedzy przez ministra do odpowiedniego oddziału NFZ. Poza tym wprowadzenie nowych systemów informacyjnych dotyczących sprawozdawczości finansowej nie powinno powodować wzrostu kosztów świadczeniodawców.

Samorządowa pomoc dla studentów

Projekt ustawy o sporcie, której przepisy stwarzają możliwość wspierania finansowego działalności klubów sportowych przez gminy, wytycza – zdaniem burmistrza Aleksandra Łódzkiego, **Jacka Lipińskiego** – dobry kierunek. Jednak parę kwestii wymaga wyjaśnienia i uszczegółowienia. Dopracowania wymagają m.in. przepisy dotyczące sprawy nagradzania trenerów, formy prawnej dotacji czy sprawozdawczości, która musi opierać się na ustawie o rachunkowości, gdy łączna wartość dofinansowania przekroczy 63 tys. zł. Ten ostatni zapis może rodzić dodatkowe koszty dla klubów, które mogą nawet przewyższyć wartość dotacji.

Zdaniem przedstawicieli miast projekt zmiany ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, który wprowadza możliwość przyznawania z budżetu samo-

rzędu bezzwrotnej pomocy materialnej dla studentów, jest potrzebny, gdyż tworzy podstawę prawną, na mocy której samorządy mogą podejmować takie uchwały. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia, kiedy nie ma takiej podstawy, wojewodowie mogą uchylać w trybie nadzoru pożyteczne i autonomiczne decyzje podejmowane przez gminy. Wątpliwości dotyczyły możliwości przyznania takiej pomocy doktorantowi, który nie jest uczestnikiem studiów podyplomowych.

W trakcie dyskusji na temat projektu ustawy o ustroju miasta stołecznego Warszawy, który zmniejsza liczbę radnych, uznano, że to samorząd tego miasta w pierwszej kolejności powinien wypowiedzieć się na ten temat. Członkowie Zarządu uważają, że przy okazji warto zmienić przepisy dotyczące liczby radnych w jednostkach pomocniczych – ich liczebność powinna być regulowana w statutach gmin.

Kłopoty ze środkami z UE

Członkowie Zarządu ZMP zwracali uwagę na kłopoty związane z absorpcją środków z UE – często przypadkową ocenę projektów przez ekspertów, niejasne i nieobiektywne kryteria oceny czy politykę finansowania, głównie drobnych projektów. – *Nie przechodzą duże, kompleksowe projekty, a taka sytuacja powoduje demobilizację beneficjentów* – mówił **Andrzej Porawski**, dyrektor Biura ZMP.

Członkowie Zarządu przegłosowali dwa stanowiska: w sprawie systemu korekt finansowych stosowanych w odniesieniu do beneficjentów funduszy strukturalnych UE w Polsce oraz w sprawie problemów związanych z partnerstwem przy realizacji projektów. Z zadowoleniem przyjęto wnioskowaną przez środowisko samorządowe

zmianę przepisów, w tym zwłaszcza ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, dającej nie tylko podstawę prawną do realizacji wspólnych, partnerskich przedsięwzięć, ale również ustalającej minimalne wymogi dotyczące tworzenia takich związków. W stanowisku zawarto prośbę o podjęcie przez ministra rozwoju regionalnego działań informacyjnych i szkoleniowych, które pozwolą na zwiększenie świadomości dotyczącej możliwości realizacji wspólnych projektów środowiska samorządowego i pozarządowego.

Postanowiono ponadto wystosować list do MRR w sprawie problemów z realizacją projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w którym zwrócono uwagę m.in. na niedotrzymywanie terminów oceny projektów zawartych w „Zasadach dokonywania wyboru projektów w ramach POKL”, niejasne kryteria kwalifikacji projektów do poszczególnych Komisji Oceny Projektów, preferencje projektów zgłaszanych przez podmioty prywatne czy konieczność kontrasygnat wniosków o dofinansowanie mimo braku podstawy prawnej.

O oddziaływaniu na środowisko

Dyrektor Biura ZMP, Andrzej Porawski, poinformował, że na stronach Ministerstwa Infrastruktury znajduje się już interpretacja przepisów dotyczących zamieszczania raportu oddziaływania na środowisko w planach zagospodarowania przestrzennego. Interpretacja ta – zgodnie z postulatami ZMP – mówi, że dodanie oceny wpływu na środowisko do planu zagospodarowania przestrzennego, będącego w trakcie uzgadniania, nie obliuguje do rozpoczęcia całej procedury od początku, gdy ocena ta nie powoduje zmiany w treści planu.

Pozytywnie zaopiniowano projekt ustawy o ochronie praw lokatorów oraz projekt rozporządzenia w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie noclegowni i domów dla bezdomnych. Negatywnie oceniono natomiast projekt poselski Klubu Lewicy ustawy o pracownikach samorządowych z powodu braku doświadczeń z dotychczasową ustawą.

W poczet miast członkowskich Związku przyjęto Brzeziny i Wyszki.

JOANNA PRONIEWICZ

Wyjazdy do Norwegii (5)

Zarządzanie drogami i transportem

Podczas wizyty w Norwegii w listopadzie 2008 r. przedstawiciele Elbląga zapoznali się z systemem płatnych dróg i organizacją transportu w miastach na przykładzie Oslo, Tonsberg i powiatu Vestfold.

Na rozwój komunikacji miejskiej w Norwegii przeznaczona jest wielomilionowa nakład. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie komunikacji zbiorowej wraz z ustaleniem cen biletów należy do zadań powiatów. Poziom pokrycia kosztów ze sprzedaży biletów wynosi około 60%. Podobnie jak w Polsce istnieją dopłaty do komunikacji zbiorowej, które w tym kraju pochodzących z opłat za płatne drogi.

System płatnych dróg w Norwegii został wdrożony 22 lata temu w wyniku wspólnego działania Norweskiej Agencji Dróg Publicznych, lokalnych władz samorządowych, parlamentu i ministra transportu. Program składa się z trzech etapów – aktualnie wdrażany jest trzeci. Podstawowym założeniem jego było m.in. stworzenie lepszych warunków i jakości życia mieszkańców miast przez stopniową eliminację ruchu samochodowego w zwartych aglomeracjach, udostępnienie ulic dla swobodnego ruchu pieszych, rowerzystów i komunikacji zbiorowej, budowa parkingów przy wlotach do miast, stworzenie spójnego systemu komunikacji zbiorowej: metro, kolej podmiejska, autobus, tramwaj. Do programu płatnych dróg zaliczono z inicjatywy władz lokalnych więcej niż 100 dróg. Wprowadzono elektroniczny system kontroli i pobierania opłat na drogach. Aktualnie 7 miast ma wprowadzony system płatnych dróg.

Strategiczny plan rozwoju spójnego systemu komunikacji zbiorowej w Oslo (metro, kolej podmiejska, autobus, tramwaj) uwzględni wszystkie istotne potrzeby użytkowników, bezpieczeństwo na drogach i w mieście,

ochronę środowiska. Uznano, że atrakcyjny transport publiczny musi być nie tylko dostępny, ale też szybki, niezawodny i wygodny. W Norwegii dąży się do tego, żeby infrastruktura miejska, w tym drogi, ścieżki rowerowe itp., ale także pociągi, autobusy, parkingi, przystanki autobusowe, dworce były najwyższej jakości. Wprowadza się efektywne połączenia miast z całymi regionami, połączenia pomiędzy siecią miejską a podmiejską oraz z transeuropejską siecią transportową.

W Norwegii osiągnięto znaczny postęp w poprawie komunikacji w miastach. Ograniczono emisję spalin i hałasu w zwartych aglomeracjach, zbudowano system ścieżek rowerowych, ciągów pieszych – promenad. Miasta stały się bardziej przyjazne również dla niepełnosprawnych, osób starszych i z małymi dziećmi. Długi proces prowadzenia takiej polityki spowodował, że mieszkańcy zrozumieli, że działania są dla nich korzystne. Początko-

we niezadowolenie z dość wysokich opłat i utrudnionego dostępu do zwartych centrów miast w późniejszym czasie ustąpiło rosnącej satysfakcji obywateli z poprawy warunków zamieszkania. O randze, jaką nadano rozwojowi transportu ekologicznego (metro, tramwaj, statki), świadczy 60% wskaźnik udziału przewozów tymi środkami transportu do wszystkich przewozów.

Warto korzystać z wzorców norweskich w zakresie nowoczesnych technik zarządzania dotyczących, np.: płatnych dróg, sterowania pobieraniem opłat oraz powiązania komunikacji kolei podmiejskiej, metra, autobusów i tramwajów. Choć wiele z tych pomysłów wymaga zmian na poziomie parlamentu, to jednak na szczeblu samorządowym również można adaptować pewne rozwiązania. W Elblągu postanowiono zwiększyć ilość i jakość usług komunikacji zbiorowej, przygotować plan rozwoju sieci drogowej miasta ze wskazaniem obszarów dostępnych wyłącznie dla komunikacji zbiorowej z docelowym ograniczeniem dostępności komunikacji samochodów osobowych, rozszerzyć Strefy Płatnych Parkingów na drogach publicznych i przeznaczyć te środki na poprawę stanu dróg, sporządzić program budowy parkingów wielopoziomowych, a także rozpocząć działania edukacyjno-informacyjne, uświadamiające mieszkańcom konieczność korzystania z komunikacji zbiorowej oraz fakt, że bez wspomnienia budżetów miast środkami pochodzącymi z opłat za drogi nie nastąpi szybka poprawa ich stanu.

(JP)

II edycja wyjazdów zakończona

Zakończyła się II edycja wyjazdów studyjnych do Norwegii dla laureatów konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2008 – usługi techniczne”, w której uczestniczyło 26 przedstawicieli polskich samorządów. 25 lutego br. odbyło się w Warszawie spotkanie podsumowujące drugi cykl wyjazdów studialnych, które miały miejsce w drugiej połowie 2008 r. Organizacja wyjazdów do Norwegii jest najlepiej postrzeganym przez beneficjentów komponentem projektu (średnia ocena na poziomie 4,78 w skali od 1–5).

Celem wyjazdów jest umożliwienie przedstawicielom polskich gmin i powiatów zapoznanie się z dorobkiem samorządów norweskich oraz ułatwienie im nawiązania kontaktów zawodowych z partnerami norweskimi. Oczekuje się, że wizyty doprowadzą do adaptacji w Polsce wybranych, nowatorskich rozwiązań zarządczych oraz przyczynią się do zainicjowania szeregu wspólnych polsko-norweskich projektów.

Związek Miast Polskich we współpracy ze Związkiem Powiatów Polskich, Związkiem Gmin Wiejskich RP oraz Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych od połowy 2007 roku realizuje 4-letni program doradczo-szkoleniowy „**Budowanie potencjału instytucjonalnego jednostek samorządu do lepszego dostarczania usług publicznych**”, który jest współfinansowany przez rząd Norwegii ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Projekt obejmuje rozbudowę Systemu Analiz Samorządowych, uruchomienie Grup Wymiany Doświadczeń, organizowanie konkursów, prowadzenie szkoleń oraz wyjazdy studyjne i staże w samorządach norweskich.

norway grants

Miasta chronią klimat ⁽⁴⁾

Ochrona zasobów wodnych

Od listopada ub.r. Związek Miast Polskich realizuje dofinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Program edukacyjno-informacyjny na rzecz aktywnego udziału władz lokalnych w ochronie klimatu. Na łamach „SM” prezentujemy cykl artykułów poświęconych różnym aspektom ochrony klimatu. Dziś poświęcony jest ochronie zasobów wodnych.

Od zawsze miasta rozwijały się w miejscach, gdzie dostęp do wody pitnej był dobry. Kiedyś były to bezpośrednio rzeki, obecnie miasta korzystają z podziemnych, najczęściej głębinowych ujęć wody.

Woda jest podstawowym dobrem dostarczanym mieszkańcom, bez którego normalne funkcjonowanie jest niemożliwe. Stąd konsekwentna dbałość o stan i ochrona zasobów wodnych ma decydujące znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców miast.

Ochrona

Polska dysponuje relatywnie małymi zasobami wody i dlatego racjonalne jej wykorzystywanie i ochrona powinny być ściśle egzekwowane i wspierane bodźcami ekonomicznymi. W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków widać na przestrzeni kilkunastu ostatnich lat wyraźną poprawę. Skalę zmian odzwierciedla choćby porównanie liczby 585 oczyszczalni komunalnych działających w 1990 r. i 3041 oczyszczalni, z czego 765 z podwyższonym usuwaniem biogenów w r. 2007. Dodatkowo systematycznie zwiększa się sieć kanalizacyjna i liczba gospodarstw domowych i firm do niej przyłączonych. Każdego roku takich inwestycji przybywa, przy czym duży udział finansowy mają tu środki unijne. Wsparciem dla tych przedsięwzięć, stanowiących spore obciążenie dla budżetów gmin, jest pomoc Wojewódzkich i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które udostępniają środki na zapewnienie wkładu własnego w projekty, najczęściej w formie pożyczek. Szczególna rola Funduszu jest widoczna od początku polskich przemian – większość inwestycji lokalnych w tym zakresie nie mogłaby być zrealizowana bez jego udziału.

Ilościowe ograniczenie zanieczyszczeń wprowadzanych do wód zauważalnie wpłynęło na poprawę stanu rzek i jezior. Ładunek zanieczyszczeń transportowanych do Bałtyku zmniejszył się kilkakrotnie. Niemały w tym udział miast: spośród 830 miast w 1990 r. tylko 467 miało oczyszczalnie komunalne, w tym 302 – biologiczne. W roku 2007 spośród 891 miast aż 872 są obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków, w tym 869 – bio-

Miejskie jeziora w Szczytnie – Domowe Małe i Domowe Duże. Pierwsze z nich ma zostać zrehabilitowane.
Fot. Archiwum UM

logiczne. Spektakularnym przykładem może być tu Łódź, której ścieki kierowane są do Neru. Rzeka ta, będąca od lat 70. w 90% ściekiem komunalnym, praktycznie wyeliminowała normalne życie biologiczne w wodach Warty. Dziś nie tylko nad Wartę, ale i nad sam Ner powrócili wędkarze i turyści.

Wciąż jednak niedostatecznie oczyszczone ścieki komunalne wpływają na jakość wód w polskich rzekach i w Bałtyku, przy czym szczególne problemy stwarzają zawarte w nich związki biogenne (związki azotu i fosforu). Dla miast poważnym problemem pozostaje pogarszanie się jakości wód podziemnych, których ujęcia stanowią źródło wody pitnej dla mieszkańców. Ich degradacja spowodowana jest rosnącym stop-

niem urbanizacji nieskanalizowanych terenów oraz rozwoju rolnictwa. Problem ten samorządy rozwiązują najczęściej, rozbudowując sieć kanalizacyjną oraz likwidując bezodpływowe zbiorniki ścieków i uzdatniając wodę kierowaną do wodociągów. Kompleksowe działania w tym zakresie przeprowadziła np. Częstochowa we współpracy z sąsiednimi gminami i partnerami prywatnymi.

Poza ograniczaniem dopływu zanieczyszczeń samorządy podejmują wiele prób rekultywacji zbiorników wodnych znajdujących się na ich terenie. W zależności od lokalizacji i typu zbiornika zastosowanie znajdują różne metody. Jako jeden z przykładów może tu posłużyć Szczytno, które jezioro Domowe Małe, leżące w granicach miasta, ma

zamiar zrehabilitować metodą przepłykiwania (rozcieńczenia) wodą podziemną przy jednoczesnym oczyszczaniu ścieków dopływających do jeziora.

Edukacja dla przyszłości

Bardzo istotnym elementem ochrony wód jest dążenie do ich racjonalnego i mniejszego wykorzystania. Samorządy, ze wsparciem m.in. gminnych funduszy, prowadzą coraz skuteczniejsze działania edukacyjne w tym zakresie. Pośrednio, poprzez prowadzone przez siebie placówki, samorządy wpływają na kształtowanie postaw u przyszłych obywateli, dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów, realizując programy edukacyjne w zakresie m.in. ochrony i oszczędzania wody, organizując

współzawodnictwo placówek i przyznając nagrody za udział w konkursach.

Konsekwentnie prowadzona edukacja, również dorosłych mieszkańców miasta, oraz opomiarowanie zużycia wody prowadzą do jego zmniejszenia, czego przykładem mogą być działania Radomia sprzed kilku lat. Należy jednak zauważyć, że najsilniejszym bodźcem „prooszczędnościowym” jest cena za metr sześcienny wody. Przy jej stałym wzroście, zużycie wody spada.

Pomysły

Produktem oczyszczania ścieków są osady pościekowe. Miasta zagospodarowują je w różny sposób. Można, idąc za przykładem Puław, wytwarzać z nich energię elektryczną, w całości zaspokajając potrzeby energetyczne lokalnego zakładu unieszkodliwiania odpadów komunalnych oraz oczyszczalni. Innym pomysłem jest działająca w Działdowie kompostownia osadów ściekowych i odpadów organicznych. Kompostownia przyjmuje nie tylko odpady z okolicznych oczyszczalni, ale również trociny od zakładów przeróbki drewna i tartaków, nadwyżki słomy od gospodarstw oraz odpady organiczne z gospodarstw domowych.

Z przetworzonych odpadów produkowany jest substrat humusowy, posiadający cechy skutecznego i bezpiecznego nawozu (atest higieniczny i certyfikat bezpieczeństwa). Można go wykorzystywać dla poprawy struktury i żyzności gleby, co zwiększa jej pojemność wodną i powietrzną, ponadto substrat chroni glebę przed metalami ciężkimi.

Obowiązki

Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami każda aglomeracja licząca więcej niż 2000 RLM (równoważna liczba mieszkańców) powinna zostać wyposażona w systemy kanalizacyjne, kierujące ścieki do lokalnych lub grupowych oczyszczalni, a na pozostałych terenach zapewnić należy stosowanie indywidualnych i skutecznych metod oczyszczania ścieków bytowych. Nacisk położony jest na eliminację biogennów w procesie oczyszczania.

Znaczącym ułatwieniem dla Polski w procesie osiągania standardów unijnych jest rozłożenie procesu dostosowań na dłuższy czas, bowiem wynegocjowane okresy przejściowe sięgają do 2015 r.

ANNA NADOLNA

URBACT II – cz. 2

Nowe inicjatywy

Kontynuujemy prezentację projektów zatwierdzonych do realizacji przez Sekretariat i Komitet Monitorujący programu URBACT. Opisy są oparte na informacjach dostarczonych przez liderów każdego z projektów.

Dzisiaj przedstawiamy kolejne projekty z priorytetu Miasta jako motory wzrostu i tworzenia miejsc pracy.

URBAMECO

**(Rewitalizacja urbanistyczna, społeczna, ekonomiczna i kulturalna dzielnic mieszkaniowych)
SIEĆ FAST TRACK**

W miastach i regionach partnerskich projektu zintegrowany rozwój dzielnic jest wielkim wyzwaniem.

Głównym celem projektu jest pomoc miastom i instytucjom zarządzającym w stworzeniu lokalnego planu działania dla zdegradowanych przestrzeni miejskich z naciskiem na rozwój ekonomiczny i osiągnięcie zrównoważonych rezultatów w tych dzielnicach. URBAMECO jest miejscem wymiany doświadczeń i rozwiązań pomiędzy partnerami.

Innowacyjność i wartość dodana projektu będzie osiągnięta na różnych poziomach:

- wybrane obszary w miastach partnerskich projektu i instytucje zarządzające
- lokalne grupy wsparcia zapewniające partnerstwo lokalne
- lokalne plany działania – przejrzyste planowanie i mapa drogowa przyszłego procesu regeneracji i rozwoju
- silny rozwój lokalnej społeczności, która stanie się aktywnym partnerem i współproducentem strategii lokalnej
- miasto i instytucje zarządzające – nowy model współpracy

URBAN N.O.S.E.

(sieć przedsiębiorstw społecznych)

Projekt tworzy sieć miejskich inkubatorów dla rozwoju przedsiębiorstw społecznych. Wspiera powstawanie nowych inicjatyw, oferując usługi doradcze, szkoleniowe i instrumenty wiedzy.

Podstawą pomysłu jest fakt, że przedsiębiorstwa społeczne mogą stać się motorem zrównoważonego rozwoju przestrzeni miejskich, zgodnie ze strategią lizbońską, a ich rozwój wspiera spójność społeczną i poprawia miejską ekonomię. Sieć służy przekazywaniu dobrych praktyk w zakresie przedsiębiorczości

społecznej i stanowi odniesienie dla terytorialnych i lokalnych polityk społecznych.

Projekt podkreśla brak narzędzi lokalnego planowania skupionego na wspieraniu gospodarki społecznej. Miasta podejmują starania, aby wprowadzić takie polityki miejskie, które łączą ducha przedsiębiorczości z celami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi.

Działania podejmowane często przez pojedyncze podmioty nie dostają od władz lokalnych potrzebnego wsparcia z jednej strony dla nowych inicjatyw, z drugiej strony doradztwa konsolidującego rozwój przedsięwzięć w powiązaniu z już istniejącymi, oferując usługi logistyczne i szkoleniowe oraz znajomość lokalnych uwarunkowań.

WEED

(Kobiety, przedsiębiorczość i zatrudnienie w rozwoju lokalnym)

Sieć skupia się na następujących tematach:

1. Kobiety i przedsiębiorczość:

Zbiera dobre praktyki w zakresie przezwycięzania przez kobiety trudności w zakładaniu nowych firm, takich jak dostęp do źródeł finansowania, technologii itp.

2. Kobiety w gospodarce opartej na wiedzy:

Przedsiębiorczość kobiet jest powiązana z ich dostępem do nowych technologii i segregacji na etapie edukacji. Pomimo że kobiety stanowią większość wysoko wykwalifikowanych absolwentów (59%), kierunki studiów pozostają pod silnym wpływem stereotypów, a studia techniczne przyciągają jedynie jedną na dziesięć kobiet. Wymiana doświadczeń będzie skupiona na strategiach zmiany tej sytuacji.

3. Równość płci i rynek pracy:

Bardzo dużo może być zrobione na poziomie lokalnym, aby lepiej zagospodarować potencjał kobiet. Miasta w szczególności powinny stać się bardziej „przyjazne dla kobiet” poprzez wypracowanie rozwiązań, które: promują podjęcie do pracy zgodne z życiowym cyklem, pomagają łączyć role zawodowe i prywatne, zwalczają bezrobocie wśród kobiet, promować równe szanse na rynku pracy i w miejscu pracy.

ANNA NADOLNA

Z życia miast

BYDGOSZCZ, KATOWICE Zmienić wizerunek rzeki

Płynące przez miasta rzeki mają podnosić atrakcyjność miejskich przestrzeni – zakłada unijny projekt „Reuris”. Katowice oraz Bydgoszcz są wśród sześciu europejskich miast realizujących przedsięwzięcie.

ZAMOŚĆ 1,5 milona euro dla ZOO

Ponad 1,5 miliona euro trafi do Zamościa ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego jako dofinansowanie realizacji projektu modernizacji ogrodu zoologicznego.

Tytuł dofinansowanego projektu to „Budowa przygranicznego ośrodka kwarantannowania i przetrzymywania zwierząt nielegalnie wwiezionych do strefy Schengen oraz cen-

trum edukacyjno-szkoleniowego na bazie Ogrodu Zoologicznego w Zamościu”.

Dzięki projektowi płynąca przez południowe dzielnice Katowic rzeka Ślepiotka oraz teren nad Kanałem Bydgoskim mają stać się przyjazne mieszkańcom. Będzie to możliwe dzięki kompleksowym działaniom, zmierzającym do rewitalizacji wybranych odcinków tych miejskich przestrzeni nadrzecznych.

W projekcie, którego liderem jest Główny Instytut Górnictwa w Katowicach, uczestniczy ośmiu partnerów, reprezentujących sześć regionów w trzech krajach. Polskę reprezentują Katowice i Bydgoszcz, Czechy – Pilzno i Brno,

obejmuje budowę budynku ambulatoryjno-weterynaryjnego, przebudowę budynku wielkich drapieżników wraz z budową nowych wybiegów oraz instalację systemu zabezpieczeń i monitoringu. Całkowita wartość projektu to ponad 1,8 mln euro, z czego dofinansowanie wyniesie 85%, tj. ponad 1,5 mln euro. Na realizację projektu Miasto Zamość ma 20 miesięcy. Przebudowa budynku wejścia głównego finansowana będzie ze środków własnych miasta.

Projekt przebudowy ogrodu zoologicznego opiewał na kwotę 12 milionów złotych i zakładał realizację budynku Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego (budynek wejścia głównego), budowę budynku ambulatoryjno-weterynaryjnego, budynku kuchni dla zwierząt z zapleczem oraz przebudowę budynku wielkich drapieżników wraz z budową nowych wybiegów.

Zaakceptowany ostatecznie przez Norwegów do dofinansowania zakres prac

Niemcy – Stuttgart i Lipsk. Na polskie miasta przypada 1,25 mln euro z wynoszącego 3,4 mln euro budżetu programu; 2,8 mln euro z tej kwoty to środki unijne.

Projekt „Reuris” powstał m.in. po to, by zmienić wizerunek rzek w miastach, dotąd postrzeganych raczej jako źródło problemów niż potencjalnych korzyści. Szczególnie w Europie środkowej powszechna jest degradacja miejskich rzek, mimo że tereny nadrzeczne mogą być kluczową dla miast otwartą strefą przestrzeni, o walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

■

Z Komisji Wspólnej...

Reprywatyzacja nie kosztem samorządów

Kolejny raz duże kontrowersje wśród członków Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego wzbudził przygotowywany przez Ministerstwo Skarbu projekt tzw. ustawy reprywatyzacyjnej.

Dyskutowano o nim podczas jednego z ostatnich posiedzeń, 25 lutego br. w Kancelarii Premiera.

Projekt zakłada, że samorządy, które po upadku PRL otrzymały część majątku publicznego, powinny partycypować w ponoszeniu kosztów finansowania roszczeń reprywatyzacyjnych – oddawać aż 50% wpływów z gospodarowania nieruchomościami przekazanymi przez Skarb Państwa.

– Jednakże dochody z majątku są naszym dochodem własnym służącym finansowaniu zadań ustawowo nam przypisanych – wraz z podatkiem od nieruchomości, podatkiem od czynności cywilnoprawnych, udziałami w podatkach PIT i CIT. Nie ma więc dzisiaj uzasadnienia do uszczuplenia dochodów własnych, chyba że nam się zdejmie jakieś zadania – tłumaczył negatywną opinię **Andrzej Porawski**, sekretarz strony samorządowej. Jeśli ustawa, mimo negatywnej opinii, weszłaby w życie, najprawdopodobniej część jst natychmiast skierowałaby ją do Trybunału Konstytucyjnego.

– Wystarczy pochylić się nad budżetami poszczególnych miast, zobaczyć, jakie są wpływy z majątku, m.in. sprzedaży, najmu, dzierżawy, użytkowania wieczystego. To są gigantyczne pieniądze. Projektodawcy nie mają pojęcia, jakie to przyniesie skutki dla samorządu – to może być spadek po kilkadziesiąt milionów dochodu jst! – dodał **Piotr Uszok**, współprzewodniczący Komisji ze strony samorządowej. Wicepremier **Grzegorz Schetyna**, współprzewodniczący strony rządowej KWRiST, zadeklarował, że argumenty samorządowców zostaną przeanalizowane i rząd ponownie rozpatrzy tę sprawę.

Przy okazji omawiania nowelizacji ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym samorządowcy wnieśli o umoż-

liwienie dostępu do Funduszu miastom na prawach powiatu. Od wejścia w życie obecnej ustawy o dochodach jst trwa spór na temat sytuacji tych miast, które mają wszystkie zadania związane z drogami powiatowymi, wojewódzkimi i krajowymi (bez autostrad).

– Zdaniem GDDKiA, miastom tym nie przysługuje dostęp do Funduszu, gdyż pieniądze, które były kiedyś w subwencji drogowej, zostały w „worku” samorządowym. To prawda. Jednak drogi krajowe nie są równo rozłożone w miastach na prawach powiatu. Kiedyś dostawały one sporą kwotę na każdy kilometr drogi krajowej na terenie miasta, natomiast w wyniku wejścia w życie nowej ustawy, te środki znalazły się w udziałach powiatów w podatku PIT. Trafiły więc de facto do kasy dysponentów dróg powiatowych, mimo że te sporne, to drogi wojewódzkie i krajowe, które nie znalazły się w ogólnym worku – uzasadniał wniosek A. Porawski. Samorządowcy uznają zapis, że miasta na prawach powiatu nie mają prawa korzystać z KFD za dyskryminujący i dlatego wnieśli, by wykreślić go przy okazji nowelizacji ustawy.

Dyskusję wywołał również projekt ustawy o publicznym transporcie drogowym. Wiceprezydent Łodzi, **Włodzimierz Tomaszewski** zgłosił konieczność dyskusji na temat wprowadzenia rekompensat dla jst z tytułu ulg na przewozy transportem publicznym, które są ustalane na poziomie sejmowym, a których konsekwencje ponoszą samorządy.

Komisja pozytywnie zaopiniowała m.in. nowelizację rozporządzenia w sprawie minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela, rozporządzenia dotyczącego tzw. wyprawek szkolnych oraz wyngażdzenia pracowników samorządowych.

Negatywną opinię otrzymał projekt nowelizacji ustawy o PIT i o CIT, gdyż rodzi on skutki finansowe dla jst, które nie zostały policzone ani zrekompensowane. Podobnie został potraktowany projekt rozporządzenia w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich ze względu na fakt, że aż 20% wszystkich środków przeznaczonych zostanie na tworzenie nowej administracji w ramach tego programu, choć mogłaby to robić np. Agencja Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa. Samorządowcy oburzeni się, że jeżeli agendy rządowe realizują pewne zadania, to udział w ogólnej puli środków przeznaczonych na realizację zadania jest znacznie większy, nawet 20%, a gdy robi to samorząd, to wynosi zaledwie 2-3%.

HH

JELEŃ GÓRA, KARPACZ, POLKOWICE, ZGORZELEC, KĄTY WROCŁAWSKIE, LUBIN Najlepsi w województwie

Jelenia Góra, Karpacz i Polkowice zostały laureatami konkursu „Gazety Wyborczej” „Złota Jedyńka” ogłoszonego dla województwa dolnośląskiego.

Kolejne 3 miasta spośród członków Związku Miast Polskich zostały wyróżnione. Są to Zgorzelec, Kąty Wrocławskie i Lubin. Była to pierwsza edycja konkursu.

„Złotymi Jedyńkami” uhonorowane zostały te samorządy, które są najbardziej gospodarne oraz przyjazne mieszkańcom i przedsiębiorcom. W tym roku zgłosiło się aż 105 spośród 170 dolnośląskich gmin. Zależnie od wielkości konkurowały one w czterech kategoriach: gminy wiejskie, gminy miejsko-wiejskie, gminy miejskie i powiaty grodzkie.

Zwycięzców wybierała kapituła złożona m.in. z działaczy samorządowych i gospodarczych. Przy wyborze brała pod uwagę przede wszystkim aktywność gospodarczą, inwestycyjną oraz obywatelską, skuteczność w pozyskiwaniu środków unijnych, a także dbałość o ekologię.

Wyniki konkursu ogłoszone zostały 18 marca br. podczas Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego w Kudowie-Zdroju.

(EPE)

Prezydent Jeleniej Góry, Marek Obrębalski, z nagrodą „Gazety Wyborczej”.
Fot. E. Parchimowicz

Komisja Edukacji ZMP

Miejskie sześciolatki

Podczas ostatniego posiedzenia Komisji Edukacji ZMP dyskutowano o proponowanych zmianach w systemie edukacji, m.in. obniżeniu wieku szkolnego. W spotkaniu wzięła udział minister edukacji, Katarzyna Hall.

– *Bardzo cenię kontakty ze środowiskiem samorządowym. To bardzo ważny partner w zarządzaniu edukacją* – podkreśliła pani minister.

Prezydenci, burmistrzowie oraz dyrektorzy wydziałów oświaty urzędów miejskich z całej Polski obecni na spotkaniu wymienili się informacjami na temat stopnia przygotowania

W spotkaniu Komisji Edukacji ZMP wzięła udział minister Katarzyna Hall.

Fot. E. Ziółkowska

szkół na przyjęcie sześciolatek. Okazało się, że szkoły w poszczególnych miastach w różnym stopniu są gotowe do tej akcji.

W Krakowie np. w 70 proc. szkół funkcjonują już oddziały zerowe, a z ankiety przeprowadzonej wśród dyrektorów placówek oświatowych wynika, że 50 proc. z nich może przyjąć sześciolatki od nowego roku szkolnego. Z kolei pilskie szkoły nie do końca są przygotowane na przyjęcie sześciolatek. Jak dotąd placówki te w ogóle nie prowadziły oddziałów zerowych.

Minister edukacji, Katarzyna Hall, zapowiedziała, że zaraz po odrzuceniu przez Sejm weta prezydenta do nowelizacji ustawy o systemie oświaty, MEN uruchomi specjalną stronę internetową, na której znajdują się informacje zachęcające rodziców do posyłania sześciolatek do szkoły.

Komisja Edukacji zajęła się także zapisami w Kartce Nauczyciela zobowiązującymi jednostki samorządu terytorialnego do wypłacania średniego wynagrodzenia nauczycieli według poszczególnych stopni awansu zawodowego. W Stanowisku członkowie Komisji wnieśli o podjęcie działań zmierzających do usunięcia zapisów w art. 30, 30a, 30b – Kartę. Do czasu likwidacji wyżej wymienionych zapisów ustawowych komisja wniosła o pilne ustalenie przez MEN metodologii wyliczania średniego wynagradzania nauczycieli do poszczególnych stopni awansu zawodowego.

(EPE)

Seminarium informacyjne

Europa dla obywateli

Ponad 70 samorządowców wzięło udział w seminarium informacyjnym na temat programu „Europa dla obywateli”, zorganizowanym przez Związek Miast Polskich w Poznaniu.

Nowe zasady finansowania współpracy partnerskiej szczegółowo omówiła Inna Petrenko z Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) z Brukseli. W seminarium wzięło również udział

przedstawiciel krajowego Punktu Kontaktowego „Europa dla Obywateli”, który poinformował o jego działalności.

W drugiej części spotkania zaprezentowano ciekawe przykłady projektów zrealizowa-

nych w ramach programu „Europa dla obywateli”: nagrodzony Złotą Gwiazdą projekt „Magiczne 27 – przyszłość wspólnej Europy” zrealizowany przez Białogard oraz przykłady projektów przeprowadzonych w ramach działania Aktywna pamięć europejska. Przedstawiono je w specjalnym filmie Komisji Europejskiej.

Seminarium zostało zorganizowane w ramach grantu, który otrzymał Związek Miast Polskich z programu „Europa dla obywateli” na działalność informacyjną. W ramach tego projektu uaktualniona zostanie m.in. baza danych na temat współpracy partnerskiej polskich samorządów, powstanie również publikacja oraz specjalna strona internetowa poświęcona współpracy bliźniaczej. **(KP)**

Sesja Plenarna CLRAE

O dobrych relacjach

W dniach od 3 do 5 marca br. odbyła się w Strasbourgu 16 Sesja Plenarna Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE).

Zgodnie z decyzją Kongresu poczynawszy od tego roku, Sesje Plenarne CLRAE będą się odbywać dwa razy do roku. Związek Miast

Polskich reprezentowali nasi delegaci: Jan Bronś, burmistrz Oleśnicy i Jacek Karnowski, prezydent Sopotu.

Głównymi tematami Sesji były: współpraca eurośródziemnomorska, skutki międzynarodowego kryzysu finansowego i jego konsekwencji na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz dobre praktyki europejskich miast w promowaniu relacji międzykulturowych. Zaprezentowano je w ramach „okrągłego stołu” z udziałem miast uczestniczących w projekcie Rady Europy i Komisji Europejskiej „Miasta międzykulturowe”.

O projekcie, w którym jako jedyne miasto z Polski uczestniczy Lublin, piszemy poniżej. **(KP)**

Lublin w projekcie Rady Europy

Miasto międzykulturowe

Lublin jako jedyna polska metropolia został wybrany do finałowej części realizowanego przez Radę Europy i Komisję Europejską projektu Intercultural cities – Miasta międzykulturowe.

Przstawiciele 12 europejskich miast biorących udział w programie spotkali się w marcu w Strasbourgu. W tym pilotażowym projekcie oprócz Lublina bierze udział 11 europejskich miast: Berlin Neukölln (Niemcy), Craiova (Rumunia), Greenwich (Wielka Brytania), Iżewsk (Rosja), Lyon (Francja), Melitopol (Ukraina), Neuchâtel (Szwajcaria), Patras (Grecja), Reggio Emilia (Włochy), Stawropol (Rosja), Subotica (Serbia)

– *Bycie miastem międzykulturowym nie jest etykietką, ale znakiem przywiązania do pozytywnych ekonomicznych i kulturalnych skutków różnorodności i wiary w to, że przyjmowanie nowych przybyszów nie jest problemem, ale szansą* – mówił Terry Davis, sekretarz generalny Rady

Europy, witając gości spotkania. Podkreślił, że miasta uczestniczące w projekcie mogą stać się, a czasami już są azylem dla ludzi uciekających przed wojną, biedą i klęskami żywiołowymi. Według sekretarza generalnego Rady Europy takie miasta to greckie Patras i właśnie Lublin.

Podczas sesji w Strasbourgu Lublin przedstawił swoje międzykulturowe działania pod miejskim hasłem promocyjnym „Lublin – Miasto Inspiracji”. Widzowie multimedialnej prezentacji Lublina zobaczyli kilkaset lat historii miasta, którą tworzyli Polacy, Żydzi, Niemcy, Rosjanie, Ukraińcy i inne narodowości i przedstawiciele wielu religii. Prezentacja przedstawiała też przegląd 20 odbywających się w mieście imprez kulturalnych nawiązujących do wielokulturowego dziedzictwa.

Real Tunel – zespół akademicki z Viseu, miasta partnerskiego Lublina w Portugalii podczas corocznego Jarmarku Jagiellońskiego.

Fot. Kancelaria Prezydenta Miasta / Marketing Miasta, UM w Lublinie

Włodzimierz Wysocki, zastępca prezydenta Lublina, uważa, że udział Lublina, jako jedynego polskiego miasta w projekcie Miast Międzykulturowych promuje miasto w Europie. – *Może to nam pomóc w naszych staraniach o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku – mówi. – Odczuliśmy tutaj bardzo dobrą atmosferę wokół Lublina. Bardzo doceniono fakt, że uczestniczymy w projekcie jako jedyne polskie miasto.*

(EPE)

Szczyt samorządowy w Pradze

Walka z kryzysem

Ponad 600 reprezentantów samorządów lokalnych i regionalnych oraz przedstawicieli kierownictwa instytucji europejskich wzięło udział w Europejskim Szczycie Regionów i Miast w Pradze w dniach 5 i 6 marca br.

Podczas spotkania dyskutowano na temat światowego kryzysu finansowego i gospodarczego, jego wpływu na europejskie regiony i miasta oraz specjalnego miejsca europejskiej polityki spójności w walce ze skutkami kryzysu.

Co dwa lata Komitet Regionów organizuje Europejski Szczyt Regionów i Miast w jednym z państw członkowskich UE. Szczyt w Pradze odbył się przed wiosenną Radą Europejską i wdrożeniem europejskich środków zaradczych w związku z kryzysem finansowym i gospodarczym.

Uprozczone procedury

Dwudniowe obrady podzielone na 4 sesje tematyczne, połączone z panelami dyskusyjnymi, były poświęcone działaniom miast i regionów wobec kryzysu światowego. Uczestnicy szczytu mieli okazję podczas jednej z sesji zapoznać się z prognozami rozwoju gospodarczego sporządzonymi przez Bank Światowy. Prognozy te mówią o koncentracji rozwoju w wielkich skupiskach ludzkich. Stoi to w sprzeczności z działaniami agend Unii Europejskiej, które zmierzają do wyrównania poziomów rozwoju. Podczas innej sesji Europejski Bank Inwestycyjny zaproponował zwiększenie kwot przeznaczonych na inwestycje, a **Jose Manuel Barroso** – przewodniczący Komisji Europejskiej, zapowiedział uproszczenie wewnętrznych mechanizmów i procedur unijnych przy przekazywaniu funduszy. – *Obecny kryzys daje możliwość przemy-*

ślenia i przededefiniowania polityk unijnych oraz metod ich wdrażania. Władze lokalne i regionalne mają tutaj ważną rolę do odegrania. Zaproponowane przez Komisję Europejską zmiany zasad dotyczące wykorzystania funduszy zmierzające do zwiększenia elastyczności przy ich wykorzystaniu dadzą rezultaty tylko wtedy, gdy wszystkie zainteresowane strony szybko zareagują i będą gotowe na częściową zmianę priorytetów – podkreślał **Jan Olbrycht** reprezentujący Parlament Europejski.

Konsultacje regionów i miast

Podczas konferencji wskazywano na istotną rolę samorządów w walce z kryzysem. W piątek 6 marca br. zostały zainicjowane w Pradze konsultacje w kwestii pobudzenia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, w których mogą uczestniczyć wszystkie władze lokalne i regionalne. Prowadzone są one za pośrednictwem kwestionariusza dostępnego we wszystkich językach UE na stronie Komitetu Regionów (do 20 kwietnia br.). – *Jest niezwykle ważne, by wszystkie regiony i miasta mogły wypowiedzieć się obecnie w tej sprawie. UE będzie mogła osiągnąć postawiony cel, jakim jest pobudzenie przedsiębiorczości, jedynie przy aktywnym udziale regionów i miast, zwłaszcza w obecnej trudnej sytuacji. Jestem głęboko przekonany, że Komisja Europejska, prezydencja UE oraz Rada Europejska obradująca wiosną 2010 r. wezmą pod uwagę cały wniesiony przez nas wkład* – zaznaczył **Luc Van den Bran-**

de, przewodniczący Komitetu Regionów. Wyniki konsultacji zostaną przedstawione i przedyskutowane w Brukseli podczas tygodnia Open Days (5–8 października 2009 r.), a następnie uwzględnione w nowej opinii na temat przyszłości strategii lizbońskiej. Opinia ta będzie politycznym przesłaniem, które Komitet Regionów wystosuje na posiedzenie Rady Europejskiej wiosną 2010 r., na którym zapadnie ostateczna decyzja w sprawie strategii.

Aktywizacja gospodarki i ochrona obywateli

W deklaracji końcowej członkowie Komitetu Regionów wzywają między innymi do skoordynowanego działania na wszystkich szczeblach w celu zagwarantowania powodzenia planu naprawy gospodarki europejskiej, wprowadzenia w życie Traktatu Lizbońskiego oraz silnej polityki spójności. KR uznał za waż-

– *Należy podkreślić, że w dobie kryzysu jeszcze ważniejsze staje się efektywne wykorzystanie funduszy europejskich* – mówił podczas panelu dyskusyjnego **Jan Olbrycht**, poseł do PE.

Fot. Archiwum Komitetu Regionów

ne zadanie w walce z kryzysem aktywizację gospodarczą i ochronę obywateli. Uczestnicy szczytu zwracają się do państw członkowskich, by zajęły stanowisko „przeciwne protekcjonizmowi narodowemu i zachowały potencjał rynku wewnętrznego z pożytkiem dla wzrostu gospodarczego w Europie i dla jej naprawy gospodarczej”. Postuluje się także, aby Komisja Europejska opracowała białą księgę w sprawie spójności terytorialnej, która zapewni równe traktowanie i solidarność regionów oraz skutecznie przyczyni się do podjęcia działań w zakresie ochrony klimatu i skutków globalizacji oraz wyzwań demograficznych.

Dzięki polskiej delegacji zmieniono zapis w preambule dokumentu, dodając słowa mówiące, że szczyt odbył się nie tylko w dwudziestą rocznicę zburzenia muru berlińskiego i piątą rocznicę rozszerzenia UE na Europę Środkową i Wschodnią, ale także w dwudziestą rocznicę zwycięstwa Solidarności.

(JP)

Jan Olbrycht – europoseł oraz prezydent Częstochowy Tadeusz Wrona i Stanisław Szwabski, przewodniczący Rady Miasta Gdyni – delegaci z ramienia Związku Miast Polskich do Komitetu Regionów. Fot. Archiwum UM w Częstochowie

50 lat Rudy Śląskiej

Miasto otwartych możliwości

Leżąca na Górnym Śląsku Ruda Śląska to młode miasto z bardzo długą historią. Utworzono je w 1959 r. z Rudy oraz sąsiedniego Nowego Bytomia.

Do 1950 r. istniało na terenie dzisiejszej Rudy Śląskiej wiele miejscowości, każda z nich z własną wielowiekową przeszłością. O lokacji Rudy na prawie niemieckim wspomina tzw. Rejestr Ujaz-

du, sporządzony w latach 1295–1305. W drugiej połowie XVII wieku odkryto na terenie Rudy i okolicznych miejscowości pokłady węgla kamiennego. Bogate złoża węgla przyciągały wielu przedsiębiorców, któ-

rzy tu inwestowali, budując kopalnie, hutę i liczne cegielnie.

Dzisiaj Ruda Śląska to miasto w aglomeracji górnośląskiej, liczące 145 tysięcy mieszkańców, o bardzo dużej gęstości zaludnienia, wynoszącej prawie 1870 osób na km². W promieniu 25 kilometrów od miasta żyje ponad 3 miliony ludzi.

„Odkryj Rudę Śląską”

Władze miejskie prowadzą kampanię promocyjną pod hasłem „Odkryj Rudę Śląską”. Jej celem jest zachęcenie młodych, dobrze wykształconych mieszkańców Aglomeracji Śląskiej do osiedlenia się w Rudzie Śląskiej. Głównym motywem kampanii są ludzie – mieszkańcy miasta bądź osoby, dla których Ruda stanowi ważny element życia, bo to przecież oni tworzą miasto w największym stopniu, większym niż ulice, budynki i place. Kontynuacją kampanii była gra miejska Tour de Ruda 2008, która miała zachęcić miesz-

Dobre miejsce dla biznesu

Ruda Śląska w 2008 r. utrzymała swój krajowy rating długoterminowy na poziomie A-(pol), który został przyznany miastu w 2006 r. przez niezależną firmę ratingową Fitch Polska S.A. Rating odzwierciedla dobre wyniki budżetowe, dobre zarządzanie, umiarkowane zadłużenie oraz odpowiednią płynność i poprawiający się stan gospodarki lokalnej. Oznacza to, że miasto ma wysoką wiarygodność kredytową i możliwość pozyskania tańszego kapitału. W latach 2004–2007 w wyniku wzrostu gospodarczego dochody miasta z podatków dochodowych rosły średnio o 18% rocznie.

Krajowy rating na poziomie A-(pol) wskazuje, że miasto intensywnie rozwija się gospodarczo i kulturalnie, jest atrakcyjnym miejscem pod względem ekonomicznym.

Wykorzystać w pełni potencjał regionu

Silni się łączą

Rozmowa z Andrzejem Stanią, prezydentem Rudy Śląskiej

■ Ruda Śląska obchodzi w tym roku 50-lecie nadania praw miejskich, choć miejscowości wchodzące w jej skład mają dużo dłuższą historię. Czy przez to ostatnie półwiecze udało się scalić je w jeden organizm miejski?

– Ruda Śląska to miasto specyficzne ze względu na policentryczność i silną tożsamość dzielnicową. Można pomyśleć, że 50 lat to nie jest wiele – dzielnice historią swoją sięgają XIII i XIV w. Ale być ze sobą, w takim policentrycznym mieście 50 lat, to naprawdę świadczy o dojrzałości.

Nie każdy to potrafi. Żyjemy w czasach, gdy silni się łączą, a słabi dzielą. Chcemy się łączyć i proces ten pogłębiać. Wymaga to jednak wsłuchiwania się w potrzeby mieszkańców dzielnic, okazywania im szacunku, przypomnienia bogactwa osób i wydarzeń, które zbudowały historię rodzin, historię dzielnic, historię naszego miasta.

Proces centrotwórczy trwa, jego ważnym elementem jest modernizacja centrum dzielnicy Nowy Bytom, której efektem będzie nowoczesny rynek – miejsce spotkań.

■ Wasze miasto jest największą gminą górnictwem w Unii Europejskiej o bogatych tradycjach górniczo-hutniczych. Czy to bardziej powód do dumy czy obciążenie?

– Górnictwo i hutnictwo to nasze korzenie, a i dzisiaj branże te dają pracę wielu mieszkańcom. Jednak świat się zmienia, dlatego nie można zamykać się na nowe możliwości. Tym bardziej że nowe wyzwania można realizować w oparciu o poprzemysłowe dziedzictwo. Symbolem tych przemian jest Inkubator Innowacji Technologicznych i Usługowych, który utworzyliśmy w ubiegłym roku poprzez zagospodarowanie terenów pokopalnianych.

Problemem jest niewątpliwie kwestia szkół górniczych. Tutaj niezbędne są odpowiednie

uregulowania prawne, zapewniające odpowiednie zadośćuczynienie za skutki eksploatacji górnictwa na powierzchni. Mając świadomość znaczenia górnictwa w gospodarce miasta, sporne kwestie rozwiązujemy na drodze rozmów. Przykładem jest porozumienie z Kompanią Węglową, kończące ciągnącą się od lat sprawę naprawy zniszczonej przez szkody górnicze ulicy Bielszowickiej.

■ Jakie najważniejsze wyzwania stoją przed władzami samorządowymi na najbliższe lata, a co już udało się zrobić?

kańców do zainteresowania się historią i dniem dzisiejszym Rudy Śląskiej.

Warto zajrzeć na stronę internetową miasta, gdzie znajduje się m.in. wirtualny przewodnik po najciekawszych atrakcjach Rudy Śląskiej. Spośród licznych architektonicznych „perełek” zostały wybrane te najciekawsze. Krótkie filmy pozwalają zobaczyć, np. jedyną na świecie czarną, wykonaną z węgla monstrancję, drukarnię Hallera z XIX w., czy poznać historię budowy kolei żelaznej, otwartej w 1846 r. Dworzec z tamtych czasów w Chebziu, dzielnicy Rudy Śląskiej, został wytypowany jako jeden z obiektów na **Szlaku Zabytków Techniki** – pierwszym w Polsce szlaku turystycznym o zasięgu regionalnym, obejmującym obiekty stanowiące dziedzictwo przemysłowe Śląska. Wśród 29 pozycji znalazły się 3 obiekty z Rudy Śląskiej: oprócz dworca, Kolonia Robotnicza „Ficinus” w dzielnicy Wirek oraz „Szyb Miłojaj”, którego historia sięga 1921 r.

Budują prawdziwy dom

Na gęsto zaludnionym terenie Rudy Śląskiej występuje sporo problemów społecznych, zwłaszcza na terenach poprzemysłowych. Dlatego Miejski Ośrodek Pomocy Dzieciom i Rodzinie inicjuje wiele nowatorskich przedsięwzięć w za-

kresie pomocy społecznej. Założył np. pięć tzw. mieszkań rodzinkowych dla 50 dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, które w warunkach zbliżonych do domowych – pod opieką wychowawców – uczą się budować atmosferę prawdziwego domu. Ośrodek zainicjował też treningi w prowadzeniu domu przez osoby, które mają z tym trudności. W ramach pracy socjalnej rodzina podpisuje kontrakt, na mocy którego korzysta ze wsparcia trenera w trzech podstawowych elementach: budżetowym, higienicznym i żywieniowym. Rodzice uczą się, jak prawidłowo dysponować skromnymi środkami finansowymi i planować wydatki. Trenerka odwiedza rodzinę

Zabytkowa kamienica w dzielnicy Nowy Bytom.

Fot. Archiwum UM w Rudzie Śląskiej

codziennie przez około pół roku. Raz w tygodniu przychodzi psycholog i pracuje nad poprawą komunikacji i relacji w rodzinie, uczy dialogu, wsłuchiwanie się w oczekiwania domowników, poświęcania dzieciom czasu i uwagi.

Nagrody i wyróżnienia zdobyte w 2008 roku:

Tylko w 2008 roku Ruda Śląska zdobyła sporo nagród, m.in. I miejsce w konkursie **„Nasza gmina pomaga szkolić przedsiębiorców”** organizowanym przez Akademię PARP, wyróżnienie w kategorii **„Innowacyjna gmina”**, tytuł **Krajowego Lidera Innowacji**

w kategorii regionalnej, tytuł Laureata III edycji ogólnopolskiego konkursu **„Grunt na medal 2008”**, organizowanego przez PALiIZ za teren inwestycyjny w dzielnicy Nowy Bytom, wreszcie – Wyróżnienie w Konkursie Złote Formaty w kategorii „Wydarzenie Specjalne” dla projektu **„Ludzie – bogactwo Rudy Śląskiej”**, organizowanego przez grupę Stroer w Polsce. ■

– Ostatnie lata to m.in. takie inwestycje, jak oczyszczalnia Halemba Centrum i Orzegów wraz z suszarnią, budowa mieszkań socjalnych, komunalnych oraz w ramach Towarzystw Budownictwa Społecznego, oddanie do użytku rudzkiego odcinka Drogowej Trasy Średnicowej, otwarcie Górnos Śląskiego Inkubatora Technologicznego. Powstał nowoczesny, wielofunkcyjny obiekt sportowy (zimą lodowisko, latem korty tenisowe) oraz wspomniany już – pierwszy w Polsce inkubator przeznaczony dla młodych architektów i budowlanców.

Rozwijamy współpracę z uczelniami wyższymi. Od 2006 r. działa u nas Ośrodek Zamiejscowy Akademii Górniczo-Hutniczej, w lutym podpisałem aneks do porozumienia z AGH, uruchamiający w ośrodku dwa nowe kierunki.

Przed nami duże inwestycje, jak przebudowa centrum, parking wielopoziomowy, Trasa N-S, która połączy Drogową Trasę Średnicową z autostradą A-4, czy termomodernizacja placówek oświatowych. Chcemy dalej inwestować w budownictwo mieszkaniowe, a także przyciągać deweloperów atrakcyjnymi nieruchomościami.

Ważnym kierunkiem naszych działań jest zaangażowanie w prace Górnos Śląskiego Związku Metropolitalnego, tak aby w końcu wykorzystany został w pełni potencjał regionu.

■ Miasto promuje się hasłem „Ruda rodzina silna” – jakie działania prorodzinne podejmuje władze samorządowe?

– Nie dajemy bezmyślnie pieniędzy na pomoc społeczną, miasto świadczy daleko zakrojoną pomoc społeczną wychodzącą poza standardy. Nasze inicjatywy często mają charakter innowacyjny – od 2005 r. rozwijany jest system mieszkań rodzinkowych, które stanowią alternatywę dla domów dziecka. Pod opieką wychowawców dzieci uczą się budować atmosferę prawdziwego domu, angażują się w codzienne prace domowe. Mają warunki potrzebne dla nauki i normalnego rozwoju tak emocjonalnego, jak i społecznego. Dzięki działaniom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w ciągu trzech lat usamodzielniono się 400 rodzin. Spośród nich treningiem w prowadzeniu domu zostały objęte 123 rodziny, w których znajdowało się 390 dzieci. W ubiegłym roku otworzyliśmy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który jest czynny całodobowo każdego dnia. Ośrodek powstał po to, aby udzielać pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej i socjalnej tym wszystkim, którzy nie są w stanie poradzić sobie sami w sytuacji przemocy i kryzysu.

■ **Ruda, choć położona w centrum metropolii Śląskiej, jest – co niezwykle – jednym z najbardziej zielonych miast.**

– Stan środowiska naturalnego jest jednym z najważniejszych problemów współczesnego świata. Działania proekologiczne wpływają nie tylko na zdrowie i komfort życia mieszkańców, ale także na atrakcyjność miasta, np. dla deweloperów i ich późniejszych klientów. Dlatego przywiązujemy do nich właściwą wagę.

Ruda Śląska jest rzeczywiście jednym z najbardziej zazielenionych miast metropolii. Na obszarach zdegradowanych działalnością przemysłową tworzymy tereny zielone. Drzewostan pozbawiony walorów estetyczno-przyrodniczych wymieniamy na gatunki szlachetne. Prowadzimy akcje sadzenia drzewek. Wzdłuż tras komunikacyjnych oraz wokół obiektów uciążliwych dla środowiska tworzymy pasy zieleni izolacyjnej. Lasy, parki, skwery i zieleńce zajmują obecnie prawie jedną czwartą obszaru Rudy Śląskiej.

Dbamy też o edukację ekologiczną młodzieży – angażujemy się w coroczne „sprzątanie świata”, podczas którego z lasów znika wiele śmieci, czy inicjatywy szkolne, jak niedawna konferencja „Co zrobić, aby nasze miasto nie stało się śmietnikiem?”.

■ **Dziękuję za rozmowę.**

**Materiały o Rudzie Śląskiej przygotowała
HANNA HENDRYSIAK**

List otwarty do przedstawicieli samorządów regionalnych i lokalnych

Szanowna Pani, Szanowny Panie!

Wybory europejskie w roku 2009 to jedno z największych wydarzeń demokratycznych na świecie. Dotyczą one 375 milionów obywateli, którzy pójdą do urn wyborczych w dniach 4–7 czerwca. 375 milionów kobiet i mężczyzn – z czego 36 milionów będzie głosować po raz pierwszy – wybierze swoich przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego i nada mu siłę i legitymację w Unii Europejskiej.

Obywatele muszą uświadomić sobie, że ich głos ma decydujące znaczenie. Dzięki niemu mogą wziąć we własne ręce swój los – los obywateli Europy. Na przedstawicielach demokratycznie wybranych władz regionalnych, krajowych lub europejskich spoczywa obowiązek uświadamiania obywateli, informowania ich i mobilizowania, by uzyskać możliwie najwyższą frekwencję wyborczą. Naszym wspólnym zadaniem jest wytłumaczenie im, w jaki sposób Parlament Europejski wykorzystuje w praktyce swoje uprawnienia legislacyjne i tym samym wywiera – w interesie obywateli – bezpośredni wpływ na 60–80% prawodawstwa państw członkowskich UE.

Żyjemy dziś w Unii Europejskiej, która przyniosła pokój, wolność, stabilność i dobrobyt na naszym kontynencie i która sprawiła, że wojna stała się dla jej państw członkowskich nie do pomyślenia. W dobie kryzysu finansowego i gospodarczego Unia Europejska wykazała się skutecznością i zdolnością do reakcji u boku swych państw członkowskich, dbając o ochronę interesów swoich obywateli. W odpowiedzi na zmiany klimatu Europa dała światu przykład, przyjmując zobowiązujący i odważny plan działań, który pozwoli nam ograniczyć emisję CO₂ o 20% do 2020 roku. Sprawnie działająca Unia Europejska potrzebuje silnego Parlamentu Europejskiego.

Od wejścia w życie traktatu z Maastricht każdy obywatel Unii Europejskiej może wybierać i być wybierany w wyborach europejskich i lokalnych, niezależnie od tego, w którym państwie członkowskim mieszka. Dzięki tej zasadzie podczas ostatnich wyborów europejskich w 2004 roku aż 12% głosujących mogło wyrazić swoje zdanie, oddając głos poza swoim krajem pochodzenia. Ze względu na stale rosnącą mobilność zawodową należy poinformować naszych współobywateli o ich prawach, których często nie znają.

Wykorzystajmy wspólnie tę szczególną okazję, jaką jest moment wyborów, do rozmowy o Europie i zjednoczmy siły, aby obywatele przyjęli ideę Europy na własność. Demokracja i poczucie obywatelskie rodzą się w miastach i regionach: zmobilizujmy wspólnie obywateli do udziału w tych wyborach!

Praktycznie rzecz ujmując, oddajemy do dyspozycji władz lokalnych i regionalnych oraz ich reprezentatywnych stowarzyszeń wiele narzędzi służących komunikacji i informacji. Aby z nich skorzystać, wystarczy, że skontaktują się Państwo z przedstawicielstwem Parlamentu Europejskiego lub Komisji Europejskiej w swoim kraju albo zwrócą się Państwo do jednego z posłów do PE lub członków Komitetu Regionów ze swojego regionu.

Konkretnie rzecz biorąc, proponujemy, aby Państwo:

- zorganizowali w swojej gminie kampanię informacyjną o wyborach europejskich i szerzej, o działalności Unii Europejskiej;
- wysłali pismo do obywateli wzywające ich do udziału w wyborach europejskich;
- wykorzystali środki informacyjne, w które można zaopatrzyć się w biurach informacyjnych Parlamentu Europejskiego (www.europarl.pl) i Komisji Europejskiej w swoim kraju (www.ec.europa.eu/polska);
- otworzyli na stronie internetowej swojej gminy portal na temat wyborów europejskich i zamieścili na nim linki do stron Parlamentu Europejskiego (www.europarl.eu) i Komitetu Regionów (www.cor.eu);
- gościli kandydatów do Parlamentu Europejskiego w związku z działaniami informacyjnymi podczas kampanii wyborczej.

Jesteśmy przekonani, że z Państwa pomocą uda nam się dotrzeć z debatą o Europie do wszystkich miast i gmin po to, aby nasi obywatele stawili się do urn w dniu wyborów.

Hans-Gert PÖTTERING

Przewodniczący Parlamentu Europejskiego

Luc VAN DEN BRANDE

Przewodniczący Komitetu Regionów

W sprawie realizacji Państwa projektów prosimy zwracać się do:

w Komitecie Regionów

Wioletta WOJEWÓDZKA

+32 2 282 22 89

wioletta.wojewodzka@cor.europa.eu

w Parlamencie Europejskim

Andrzej SANDERSKI

+ 32 2 28 31 051

Prasa-PL@europarl.europa.eu

Piotr WOLSKI

+ 48 22 59 52 470

epwarszawa@europarl.europa.eu